

JAUME FÀBREGA

Existeix la cuina catalana? existeix Catalunya?

Allò que la major part dels catalans –i, no cal dir-ho, els que només ens sentim catalans– considerem cuina catalana, ara té una projecció universal. Així, el famós suplement de dotze pàgines de *The New York Times*, amb portada inlosa, consagra Ferran Adrià com el primer cuiner del món –malgrat que aquesta primacia és difícilment constatable, ja que la cuina no és un esport–. Però els directament interessats en aquest joc –els francesos que veuen, impotents i astorats, que la seva primacia fins ara incontestable, és discutida periodísticament– també s’apunten al carro de la victòria, i el segon número del nou suplement de *Le Monde* conceeix tots els lloers al cuiner català.

Però, abans d’ell, Santi Santamaria, d’El Racó de Can Fabes, ja havia obtingut el llorejat universal amb les tres estrelles *Michelin* –mantigudes, al cap dels anys sense defallença– i és nomenat president de l’organització internacional de *Relais & Châteaux*.

Carme Ruscaldeda, del restaurant Sant Pau, de Sant Pol de Mar (Maresme), és consagrada com a primera dama de la cuina d’Europa..., i del Japó, que és l’altre referent mundial de la gastronomia. I així, mentre els restaurants japonesos a Barcelona creixen com bolets, des del país oriental demanen a la cuinera que s’instal·li allà. I ho farà, mantenint la identitat de la seva oferta: cuina catalana, productes catalans, i sense concessions. Per sort, hi ha qui se sent irrenunciablament català.

A Madrid –que també és el món–, hi han desembarcat Santi Santamaria i Ferran Adrià. I el restaurant més famós que exhibeixen, amb dues estrelles *Michelin*, és del català Sergi Arola, deixeble de Ferran Adrià.

Però, a més, altres cuiners i cuineres podrien perfectament prendre el relleu d’aquests genis: per exemple, Joan Roca, d’El Celler de Can Roca, de Girona, i molts d’altres d’escampats arreu del país.

D’aquesta manera, ens trobem que, actualment, la projecció internacional

“Actualment, la projecció internacional més significativa de Catalunya no té lloc ni a través dels seus músics o cantants d’òpera –que en té de bons–, ni a través dels seus artistes –ben reconeguts–, ni dels esportistes ni, per desgràcia, a través dels seus escriptors: són els cuiners, per bé o per mal, els nostres ambaixadors”

més significativa de Catalunya no té lloc ni a través dels seus músics o cantants d’òpera –que en té de bons–, ni a través dels seus artistes –ben reconeguts–, ni dels esportistes –Pau Gasol, als Estats Units, es va fotografiar amb la bandera espanyola– ni, per desgràcia, a través dels seus escriptors –traïduts més que mai, però no pas amb gaires lectors–: són els cuiners, per bé o per mal, els nostres ambaixadors.

Ara bé: el problema és polític. Per més cuiners famosos que tinguem, Catalunya continua sense tenir projecció internacional. Per un fet ben simple: el nostre país –només amb el Principat, o complet– no és al mapa. I no hi és de la forma més literal i cruel possible: ja no es tracta que el gran públic –ni quan va a Lloret de Mar de vacances o arriba en pastera– no hagi sentit mai a parlar de Catalunya i que, per tant, no identifiqui aquests cuiners amb un país; sinó que no n’han sentit a parlar, en general, ni saben res de la seva llengua ni de la seva cultura, ni del fet que és una nació. Els meus alumnes d’Erasmus a la Universitat Autònoma en són un bon exemple: no ho sabien al seu país d’origen, i ho descobreixen en arribar aquí, per-

què, malgrat totes les pressions, jo continuo fent les classes en català.

És a dir, quan els nord-americans enlloren Ferran Adrià al cim de la gastronomia mundial, ho fan com a cuiner “espanyol” i, naturalment, pensen que potser així perjudiquen una mica França –situada, mil·limètricament, en l’“eix del mal”, per no haver donat suport a la política nord-americana de guerra a l’Iraq–. I quan els japonesos han vingut a demanar a Carme Ruscaldeda que, per favor, s’instal·lés al seu país, li digueren que cercaven un restaurant espanyol. Afortunadament, ella ja es va cuidar, i amb tota dignitat, de dir-los que si era així, se’n busquessin un altre.

Tornem-hi a insistir; malgrat tot el que ens ha fet creure al llarg d’aquests anys el cofoisme de Convergència i Unió, no han aconseguit projectar el nostre país, ens han enganyat –s’ha projectat el mateix Pujol, si de cas.

Com dèiem, això és una qüestió de mapa. Perquè la cuina catalana pugui ser reconeguda com a tal, i no passar per espanyola (és a dir, per castellana, que, altrament, és una imatge de cuina ben galdosa, a base de *tortillas*, toros, *caspa* i algunes tapes), cal, en primer lloc, ser independents o si més no lluitar per aconseguir la independència: això sí que ens fa i ens faria visibles (els bascos, malgrat tot, o gràcies a això, ho han aconseguit: Miami, Nova York o San Francisco, per exemple, estan plens de restaurants bascos, identificats com a tals, no com a espanyols). País armat (en el sentit de possessió d’estat), país respectat.

Hi hauria potser una altra solució, però que em temo que, veient com són els espanyols, potser és més utòpica. Aquesta passaria per un encaix confederal, és a dir, que l’estat espanyol fos oficialment plurinacional (i no “plural”, com ja reconeix el PP i els transfranquistes del PSOE). És a dir, una solució ja experimentada a Suïssa, a Bèlgica, a Gran Bretanya o al Canadà. Estan preparats, els espanyols, per assumir-ho?